

**PROCEDURY
POSTĘPOWANIA
W
SYTUACJACH
TRUDNYCH,
KRYZYSOWYCH
I INNYCH**

**w II LO im. M. Kopernika
w Kędzierzynie - Koźlu**

Wychowanie jest skomplikowanym procesem kształtowania dojrzałej osobowości człowieka, w którym świadomie powinni brać udział przede wszystkim Rodzice i Szkoła. Największe prawa wychowawcze w stosunku do swych dzieci posiadają Rodzice, a Szkoła wspiera ich w dziedzinie wychowania. Musi istnieć spójność oddziaływań wychowawczych między Rodziną, Szkołą i innymi instytucjami wspierającymi ten proces.

Wstęp

W pracy szkolnej nauczyciele - wychowawcy napotykają wiele sytuacji, które powodują dezorganizację procesu dydaktyczno - wychowawczego i nie posiadają jednoznacznych, prostych rozwiązań. Wpływają zaś negatywnie na naukę uczniów, komplikują życie młodych ludzi, prowadząc do patologii lub zagrożeń takich jak uzależnienia, agresja, przestępczość, nerwice, fobie szkolne itd.

Mając na celu eliminowanie przyczyn i przejawów niewłaściwych zachowań, uczynienie oddziaływań wychowawczych bardziej skutecznymi i trafnymi, opracowano procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz krytycznych. Wypracowane procedury postępowania mają też na celu zwiększenie bezpieczeństwa życia w szkole oraz ułatwienie i ujednoczenie postępowania osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo uczniów.

Procedury dotyczące sytuacji trudnych i kryzysowych zostały opracowane z uwzględnieniem przepisów prawa i Statutu szkoły.

Pojęcie sytuacji trudnej wychowawczo lub krytycznej

Sytuacja trudna lub krytyczna najczęściej zachodzi, gdy nauczyciel spotyka się z niewłaściwymi postawami uczniów, dezorganizującymi pracę na zajęciach lekcyjnych i poza nimi, a także utrudniającymi realizację i przebieg procesu dydaktyczno-wychowawczego.

Cele procedur

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych szkoły w sytuacjach trudnych
- wskazanie działań naprawczych (korekcyjnych, terapeutycznych)
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych poprzez wskazanie działań profilaktycznych

- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia

Warunki konieczne do stosowania procedur

Aдекватne postępowanie w sytuacjach trudnych lub krytycznych wymaga dobrego rozpoznania problemu, zdarzenia, pełnej wiedzy na temat ucznia i jego rodziny, rozpoznania motywów postępowania i zastosowania odpowiedniej procedury postępowania. Nauczyciele i wychowawcy mogą wspierać się pomocą pedagoga i psychologa szkolnego, nadzoru pedagogicznego, personelu medycznego, pracowników obsługi szkoły oraz liczyć na wsparcie Policji, Sądu ds. Rodziny i Nieletnich, poradni specjalistycznych.

Skuteczność zastosowania procedur wymaga dobrej współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia.

Metody, którymi można to osiągnąć to:

- szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne pracowników szkoły, tj. nauczycieli i pracowników administracyjnych.
zebrania klasowe integracyjne
- spotkania indywidualne z wychowawcą
- spotkania typu wychowawca - pedagog szkolny - rodzic, które można poszerzyć w zależności od sytuacji o wicedyrektora, nauczyciela uczącego
- pisemne powiadomienie rodziców ucznia o zaistniałych sytuacjach
- kontakty listowne, telefoniczne, mailowe z rodzicami
- udział rodziców w imprezach szkolnych (uroczystości, pokazy, akademie itp.)
- udział rodziców w wycieczkach szkolnych
- udział rodziców w działaniach wychowawczych szkoły
- powołanie Szkolnego Zespołu Antykryzysowego lub Koordynatora do Spraw Sytuacji Kryzysowych pozostającego we współpracy z Powiatowym Zespołem Antykryzysowym.

Spis sytuacji trudnych wychowawczo oraz zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu.

1. Procedura postępowania w przypadku agresji słownej ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu lub szerzenia przez niego mowy nienawiści, np. hejtu .
2. Procedura postępowania nauczyciela z uczniem II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu sprawiającym trudności wychowawcze .
3. Procedura postępowania wobec ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.
4. Procedura postępowania wobec ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu – ofiary czynu karalnego.
5. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia względem siebie lub innych osób w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu.
6. Procedura postępowania w przypadku, gdy zaistnieje podejrzenie, że na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających.
7. Procedura postępowania w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.
8. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu podejrzewa, że uczeń jest w posiadaniu substancji przypominającej narkotyk lub uczeń rozprowadza taką substancję wśród uczniów.
9. Procedura postępowania na wypadek zamiaru próby samobójczej ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.
10. Procedura postępowania w przypadku przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu – nauczycielowi II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

11. Procedura postępowania w przypadku korzystania przez uczniów II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu z telefonu komórkowego lub innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i na uroczystościach szkolnych.

12. Procedura postępowania, gdy uczeń skarży się na złe samopoczucie w czasie zajęć i pobytu na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu.

13. Procedura reagowania na epizod psychotyczny ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

14. Procedura kontaktu z mediami w sytuacji kryzysowej.

15. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu przypadków wszawicy.

16. Procedura ustalania okoliczności i przyczyn wypadków uczniów i pracowników szkoły oraz postępowania powypadkowego w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

17. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia kradzieży na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

18. Procedura postępowania w przypadku niszczenia przez ucznia mienia szkolnego II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

19. Procedura postępowania w przypadku włamania do dziennika elektronicznego i fałszerstwa wpisów dokonanego przez ucznia lub kradzieży dokumentacji szkolnej z gabinetu przedmiotowego w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

20. Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia, w społeczności II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu, zjawiska mobbingu lub bullyingu

21. Procedura postępowania wobec ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu , który pali papierosy.

1. Procedura postępowania w przypadku agresji słownej ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu lub szerzenia przez niego mowy nienawiści .

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
2. Kodeks postępowania karnego.
3. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z1996r. Nr67, poz.329 z późn. zm./
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. /Dz. U. Nr 26, poz. 226/. W sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
4. Statut II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

I. Działania profilaktyczne:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej –szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie nauczycieli i uczniów z konsekwencjami karnymi agresji słownej i mowy nienawiści
- szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne
–spotkanie z przedstawicielem Policji, Straży Miejskiej, innych służb.
3. Zapoznanie uczniów i rodziców ze sposobem postępowania w przypadku wystąpienia agresji słownej i mowy nienawiści - wdrażanie procedury.
4. Analiza zagrożenia problemem – Zespół Kryzysowy lub Koordynator ds. Bezpieczeństwa.

II. Działania na wypadek zaistnienia przypadku agresji słownej ucznia lub szerzenia przez niego mowy nienawiści czy też hejtu:

1. Nauczyciel, pracownik szkoły, rodzic inny uczeń będący świadkiem agresji słownej zobowiązany jest do:
Natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację, tzn.:
-zareagować i powstrzymać dalszą agresję słowną i mowę nienawiści.
-wyjaśnić z uczniem bądź uczennicą jego zachowanie;
-zgłosić fakt do wychowawcy bądź pedagoga szkolnego;
-zanotować zaistniałe zdarzenie w dzienniku lekcyjnym w „Uwagach o zachowaniu ucznia”.

2. Wychowawca bądź pedagog szkolny przeprowadza rozmowę o charakterze ostrzegawczym z uczniem bądź uczniami biorącymi udział w zachowaniu agresywnym celem ustalenia przyczyn – konfrontacja zdarzenia.
3. Wychowawca bądź pedagog szkolny informuje uczniów o konsekwencjach zachowania agresywnego, zgodnych ze Statutem Szkolnym.
4. Wychowawca wzywa rodziców do szkoły i powiadamia ich o zaistniałej sytuacji. Fakt rozmowy z rodzicem wychowawca odnotowuje w dzienniku lekcyjnym (opis szczegółowy zdarzenia przechowuje w teczce wychowawcy).
5. W przypadku powtarzających się aktów agresji słownej lub pojawiającego się nasilenia przejawów agresji słownej u ucznia, wychowawca zwraca się z prośbą o pomoc do Dyrektora Szkoły.
6. Dyrektor Szkoły przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców i wychowawcy. Zobowiązuje rodziców do podjęcia działań zapobiegających agresji słownej przez ucznia.
7. W przypadku braku poprawy zachowania ucznia, Dyrektor podejmuje działania dyscyplinujące zgodnie ze Statutem Szkoły, np. nagana dyrektora, karne przeniesienie do równoległej klasy lub innej szkoły.
8. W przypadku agresji słownej skierowanej do nauczyciela lub innych pracowników szkoły, Dyrektor zobowiązany jest do podjęcia działań zgodnie z procedurą postępowania w przypadku przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu.

III. Działania naprawcze:

1. Współpraca pomiędzy wychowawcą, dyrektorem, pedagogiem szkolnym i rodzicem – monitoring zachowania ucznia po interwencji zgodnej z procedurą.

2. Procedura postępowania nauczyciela z uczniem II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu sprawiającym trudności wychowawcze.

Podstawy prawne:

1. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
2. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r./Dz. U. Nr 26, poz.226/. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
4. Statut II LO im. M. Kopernika.

I. Działania profilaktyczne:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z konsekwencjami niewłaściwego zachowania.
3. Zapoznanie uczniów i rodziców ze sposobem postępowania w przypadku ucznia sprawiającego trudności wychowawcze -wdrażanie procedury .
4. Analiza problemu –Zespół Antykryzysowy.

II. Działania na wypadek zaistnienia przypadku ucznia sprawiającego trudności wychowawcze:

1. Nauczyciel –wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia.
3. Nauczyciel informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.
4. W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem nauczyciel inicjuje spotkanie z członkami zespołu kryzysowego celem uzyskania pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych.
5. Zespół Antykryzysowy opracowuje plan naprawczy w celu przezwyciężenia trudności ucznia uwzględniający zadania i zobowiązania do realizacji dla rodziców.

6. Pedagog we współpracy z wychowawcą klasy przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych i emocjonalnych ucznia.
7. Wychowawca występuje do rodzica o zgodę na przeprowadzenie badań w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.
8. W przypadku braku zgody rodzica na przeprowadzenie badań w poradni ucznia, którego Postępowanie zagraża bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
9. Na najbliższym spotkaniu Rady Pedagogicznej nauczyciel szczegółowo zapoznaje grono nauczycielskie z zaistniałym problemem, przedstawia dotychczasowe działania oraz stan faktyczny na dany dzień.

III. Działania naprawcze:

1. Współpraca pomiędzy wychowawcą, dyrektorem, pedagogiem szkolnym i rodzicem – monitoring zachowania ucznia po interwencji zgodnej z procedurą.

3. Procedura postępowania wobec ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. Z 2002 r. Nr 11 poz. 109 z/
2. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
3. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
4. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. /Dz. U. Nr 26, poz. 226/.
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

I. Działania profilaktyczne.

1. Szkolenie Rady Pedagogicznej na temat odpowiedzialności karnej dzieci i młodzieży.
2. Uświadamianie uczniów z konsekwencjami karnymi niewłaściwego zachowania - prelekcja, spotkania z przedstawicielami Policji, Straży Miejskiej.
3. Poznanie środowiska lokalnego i rodzinnego uczniów, zwrócenie uwagi na możliwość demoralizacji.
4. Zapoznanie z procedurą uczniów oraz rodziców i opiekunów.

II. Postępowanie wobec ucznia, sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem powyższego działania ucznia, jest zobowiązany do:

1. Doprowadzenia sprawcy, jeżeli przebywa na terenie szkoły, pod opiekę pedagoga, psychologa, wicedyrektora lub dyrektora szkoły (powiadomienie o incydencie).
2. Zabezpieczenia ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa.
3. Współpracy z wychowawcą klasy w ustaleniu okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.

Wychowawca klasy jest zobowiązany do:

1. Powiadomienia rodziców/opiekunów prawnych sprawcy.
2. Ustalenia okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Sporządzenia notatki służbowej, przechowywania dokumentacji zdarzenia w teczkę wychowawcy.

Dyrektor szkoły jest zobowiązany do:

1. Niezwłocznego powiadomienia policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
2. Nadzoru przebiegu dochodzenia na terenie szkoły.

III. Działania naprawcze:

1. Po wystąpieniu zdarzenia, jeżeli jest to możliwe, Zespół Kryzysowy określa sposób postępowania.

4. Procedura postępowania wobec ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu – ofiary czynu karalnego

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. -tekst jednolity Dz.z2002r. Nr11 poz.109 z/
2. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24października 2003r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- 3.Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz.179 z późn. zm./
- 4.Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z1996r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
- 5.Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31stycznia 2003r./Dz. U. Nr 26, poz. 226/.
6. Ustawa z dnia 6czerwca 1997r. -Kodeks postępowania karnego.

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

Nauczyciel, który był świadkiem zdarzenia karalnego bądź otrzymał informacje o takim fakcie jest zobowiązany do:

- 1.Udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie pielęgniarki lub lekarza, w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznego powiadomienia wychowawcy klasy oraz dyrektora szkoły.

Wychowawca klasy:

1. Powiadamia rodziców ucznia, pozostaje z uczniem do czasu przybycia rodziców /opiekunów prawnych.
2. Ustala okoliczności zdarzenia.
3. Wpisuje uwagę lub naganę uczniowi odpowiedzialnemu za zdarzenie w dzienniku lekcyjnym -„Uwagi o uczniach”.
4. Sporządza notatkę służbową ze zdarzenia, przechowuje ją w teczce wychowawcy.

Dyrektor szkoły:

1. Zawiadamia policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
2. Sprawuje nadzór lub wyznacza osoby odpowiedzialne za wyjaśnienie zdarzenia.
3. W sytuacji koniecznej może dokonać obywatelskiego zatrzymania sprawcy.

5. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia względem siebie lub innych w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu.

Podstawy prawne stosowanej procedury:

- 1.** 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. – tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z/oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą).
- 2.** Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późn. zm.).
- 3.** Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.).
- 4.** Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.
- 5.** Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226, z późn. zm.).

I. Działania profilaktyczne.

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z procedurą w czasie godzin wychowawczych.
3. Zapoznanie rodziców z procedurą w czasie zebrania.
4. Poruszenie problematyki agresywnego zachowania, pomocy uczniom przejawiającym agresywne zachowanie oraz poszkodowanym w czasie spotkań z psychologiem, pedagogiem, wychowawcą klasy i innymi nauczycielami.

II. Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów, jest zobowiązany do:

1. Natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację poprzez:
  - a) odizolowanie ucznia zachowującego się agresywnie od grupy,
  - b) wezwanie, w razie potrzeby, do pomocy innego nauczyciela, pedagoga, pielęgniarkę,
  - c) udzielenie pomocy ofierze agresji i zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym uczniom.
2. Jeżeli to możliwe, ustala przyczynę agresji. Przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu, uświadamiając im nieodpowiednie zachowanie. O zajściu informuje wychowawcę i pedagoga szkolnego.

3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na konieczność przeprowadzenia przez rodziców rozmowy z dzieckiem.

4. Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego, otrzymuje uwagę lub naganę wpisaną przez wychowawcę klasy do dziennika lekcyjnego w „Uwagach o uczniach”.

6. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie II LO im. M. Kopernika znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. –tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą).
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm./.
3. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.).
5. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003r. Nr 24, poz. 198 z późn. zm. /.
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. -Kodeks postępowania karnego.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226 z późn. zm.)).

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na zachowanie wskazujące na spożycie przez ucznia alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej –szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z procedurą w czasie godzin wychowawczych.
3. Zapoznanie rodziców z procedurą w czasie zebrania.
4. Wskazanie konsekwencji spożywania i uzależnienia od środków odurzających, alkoholu, narkotyków, poruszana na spotkaniach z psychologiem i pedagogiem szkolnym.
5. Działania wychowawców i innych nauczycieli na rzecz profilaktyki uzależnień.

II. Działania na wypadek podejrzeń nauczyciela co do ucznia, którego zachowanie wskazuje na spożycie alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających:

Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który podejrzewa, że uczeń może być pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa pielęgniarkę szkolną w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego przybycia do szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji -decyduje dyrektor szkoły, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji zgodnie z art.43 ust.1 Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 25 mg w 1 dm³),policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
6. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji policji.

III. Działania naprawcze:

1. Zebranie Zespołu Kryzysowego –ustalenie dalszych etapów postępowania.
2. Pomoc pedagoga i psychologa szkolnego -kontakt z instytucjami państwowymi lub społecznymi.
3. Diagnoza wsparcia ucznia przez rodzinę, bliskich, znajomych.

7.Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu podejrzewa, że uczeń jest w posiadaniu substancji przypominającej narkotyki

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. -tekst jednolity Dz. z 2002r. Nr 11 poz. 109 z/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą.
2. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
5. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. /Dz. U. Nr 26, poz. 226/ w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
- 7.Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. -Kodeks postępowania karnego.

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na możliwość posiadania substancji przypominającej narkotyki:

1. Szkolenie Rady Pedagogicznej na temat środków i substancji narkotycznych.
2. Indywidualne szkolenia lub udział w kursach, konferencjach dotyczących narkotyków, nauczycieli i innych pracowników szkoły.
- 3.Spotkanie młodzieży ze specjalistami od uzależnień, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wygląd i zastosowanie środków odurzających.
4. Zapoznanie z procedurą uczniów oraz rodziców i opiekunów.

II. Działania na wypadek zaistnienia sytuacji.

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, itp.) ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z

poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia –jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.

2. O swoich spostrzeżeniach nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców / opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości torby szkolnej, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezione substancje i zabiera ją do ekspertyzy.

4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel informuje niezwłocznie Policję w celu natychmiastowego przekazania zabezpieczonej substancji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję.

5. Całe zdarzenie wychowawca wraz z nauczycielem podejmującym procedurę dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami i umieszcza w teczce wychowawcy klasy.

6. Dalsze czynności wyjaśniające prowadzi Policja.

7. Szkoła podejmuje ostateczne decyzje dotyczące sprawy po przeprowadzeniu dochodzenia i otrzymaniu wyjaśnień od Policji.

9. Procedura postępowania w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie Koźlu

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.
3. Statut II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

II. Działania na wypadek zaistnienia sytuacji.

1. W przypadku utrzymującej się nieobecności ucznia bez powiadomienia szkoły przez rodziców (tydzień) wychowawca telefonicznie informuje rodziców o nieobecności ucznia w szkole, z prośbą o kontakt osobisty.
2. Jeżeli ujawniono wcześniejsze przypadki nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia w szkole, wychowawca wykonuje telefon informujący rodziców o jego absencji w dniu jej wystąpienia.
3. Jeżeli nie ma możliwości kontaktu telefonicznego, mailowego lub rodzic dwukrotnie nie stawiał się na umówione spotkanie z wychowawcą, zostaje wysłane pisemne zawiadomienie o absencji ucznia (listem poleconym przez sekretariat szkoły) z prośbą o kontakt rodzica ze szkołą.
4. W przypadku dalszego unikania kontaktu ze strony rodziców/opiekunów prawnych dyrektor szkoły przekazuje pisemną informację o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia i niedopełnieniu obowiązków przez rodziców/opiekunów prawnych.
5. Wysłanie ponownej informacji dyrektora do rodziców (patrz pkt.4) jest jednoznaczne z powiadomieniem sądu rodzinnego oraz organu prowadzącego szkołę o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia.
6. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna /art.121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji –zmiana opublikowana w Dz. U . z 1996r. Nr 146, poz. 680/.
7. Sąd Rejonowy stosuje odpowiedni środek wychowawczy, zapobiegając w ten sposób demoralizacji ucznia.

10. Procedura postępowania na wypadek zamiaru próby samobójczej ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. –tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 (oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą).
2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.).

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na możliwość popełnienia zamachu samobójczego.

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej –szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Wdrażanie procedur przewidywania zamachów samobójczych –ankiety (we wszystkich klasach –koniec września/początek października oraz pod koniec I semestru i przed końcem roku szkolnego).
3. Analiza zagrożenia problemem samobójstw –Zespół Kryzysowy.
4. Zwracanie uwagi na uczniów przekazujących:
  - a) komunikaty werbalne i niewerbalne o możliwości popełnienia próby samobójczej, np:
    - „wolałbym nie żyć”,
    - „wolałbym się nigdy nie urodzić”,
    - „mam ochotę się zabić”,
    - pisanie testamentu,
    - życia pozagrobowego,
    - brak troski o wygląd zewnętrzny,
    - unikanie kontaktów koleżeńskich,

II. Działania na wypadek zaistnienia zamachu samobójczego.

1. Pracownik szkoły będący świadkiem zamachu samobójczego na terenie szkoły jest zobowiązany do udzielenia pierwszej pomocy przed medycznej, wezwania Pogotowia Ratunkowego, poinformowania opiekunów prawnych, rodziców, dyrektora szkoły.
2. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia, zapewnienie opieki uczniowi.

3. Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący szkołę oraz kuratorium. Dyrektor szkoły powiadamia wyżej wymienione organy, jeśli powziął informacje o zamachu samobójczym ucznia także poza terenem szkoły.

3. Dyrektor szkoły zwołuje niezwłocznie Zespół Kryzysowy, który podejmuje następujące działania:

a) analiza zaistniałej sytuacji,

b) nawiązanie kontaktu z poszkodowanym lub jego rodziną (ustalenie stanu zdrowia dziecka),

c) zapewnienie wsparcia psychologicznego uczniowi oraz jego rodzinie,

d) powiadomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr w Kędzierzynie - Koźlu o zaistniałym zdarzeniu, nawiązanie współpracy z innymi instytucjami państwowymi w celu rozwiązania zaistniałego problemu,

e) bieżące monitorowanie sytuacji.

III. Działania naprawcze.

1. Dokonanie oceny ryzyka ponowienia zamachu poprzez ucznia.

2. Kontakt z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kędzierzynie - Koźlu w celu ustalenia strategii działań.

3. Diagnoza wsparcia ucznia przez rodzinę, bliskich, znajomych.

11. Procedura postępowania w przypadku przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu/nauczycielowi w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002 r. Nr 11 poz.109).
2. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996r. Nr 67, poz.329 z późn. zm.)
- 3.Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. -Kodeks postępowania karnego.
- 4.Ustawa z dnia 11 kwietnia 2007r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Zgodnie z przepisami Kodeksu karnego, za przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym należy uznać:

- art. 222 -naruszenie nietykalności osobistej,
- art. 223 -czynną napaść wspólnie z innymi osobami lub z użyciem broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu bądź środka obezwładniającego,
- art. 224 -stosowanie groźby bezprawnej lub przemocy w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego do przedsięwzięcia lub zaniechania prawnej czynności służbowej,
- art. 226 -znieważenie funkcjonariusza publicznego.

I. Procedura postępowania w przypadku przestępstwa przeciwko nauczycielowi.

1. Jeżeli w stosunku do nauczyciela uczeń, rodzic lub inna osoba używa obelżywych wyzwisk, grożenia, opluwania, przyczepiania karteczek z obraźliwymi tekstami, rzucania przedmiotami, stosuje agresję fizyczną lub psychiczną, itp. to:
  - a) nauczyciel o zaistniałej sytuacji powiadamia dyrektora szkoły, opisując okoliczności,
  - b) wychowawca klasy w porozumieniu z nauczycielem sporządza pisemną notatkę, którą przechowuje w „teczce wychowawcy”.
  - c) w przypadku popełnienia przestępstwa przez osobę pełnoletnią dyrektor zawiadamia policję,
  - d) gdy sprawcą był uczeń, dyrektor w porozumieniu z wychowawcą, udziela nagany,
  - e) dyrektor szkoły o wydarzeniu informuje rodziców/prawnych opiekunów,
  - f) w przypadku ponownego popełnienia przestępstwa przez tego samego ucznia dyrektor szkoły zawiadamia policję.

12. Procedura postępowania w przypadku korzystania przez ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu z telefonu komórkowego oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i uroczystości szkolnych.

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz.U. z 1996r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.
3. Zarządzenie Dyrektora II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu NR 6/2015/2016 z dnia 16.02.2016 w sprawie wprowadzenia regulaminu korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły.

13. Procedura postępowania w przypadku, gdy uczeń uskarża się na złe samopoczucie w czasie pobytu na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu.

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z1996r. Nr67, poz.329 z późn. zm./
2. Rozporządzenie MENIS z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 6 poz.69, z późn., zm.)

I. Postępowanie nauczyciela w przypadku złego samopoczucia ucznia.

1. Nauczyciel po uzyskaniu informacji od ucznia dotyczących jego stanu zdrowia podejmuje następujące czynności:
  - a) w nagłych wypadkach natychmiast kontaktuje ucznia/uczennicę z pielęgniarką szkolną poprzez woźną lub innego pracownika szkoły
  - b) w innych przypadkach zaprowadza ucznia/uczennicy do pielęgniarki szkolnej podczas przerwy
  - c) jeśli stan zdrowia ucznia jest zły, nauczyciel lub pielęgniarka informują o tym fakcie dyżurującego wicedyrektora.
2. Wicedyrektor dyżurujący zawiadamia rodziców lub opiekunów o złym samopoczuciu ucznia/uczennicy i konieczności odebrania go ze szkoły, lub jeśli wymaga tego sytuacja wzywa pogotowie ratunkowe.
3. Wicedyrektor dyżurujący szkoły lub wyznaczona przez niego osoba (pielęgniarka szkolna) sprawuje opiekę nad uczniem do czasu przybycia pogotowia lub rodziców.
4. W przypadku nieobecności pielęgniarki nauczyciel kontaktuje się z wychowawcą klasy.
5. W przypadku nieobecności pielęgniarki i wychowawcy nauczyciel kontaktuje się z pedagogiem lub wicedyrektorem dyżurującym.
6. **Niedopuszczalne jest wyrażenie zgody na samodzielny powrót ucznia/uczennicy do domu, nawet w przypadku telefonicznej rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi.**

14. Procedura reagowania na epizod psychotyczny ucznia w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu

I. Działania profilaktyczne.

1. Omówienie skutecznych metod reagowania –współpraca ze specjalistą.
2. Omówienie procedury w Zespole Antykryzysowym.
3. Zapoznanie uczniów i nauczycieli z „10 tezami o schizofrenii”
4. Opracowanie listy placówek zajmujących się udzielaniem pomocy osobom chorym psychicznie.

II. Procedura postępowania w związku z epizodem psychotycznym ucznia.

1. Nauczyciel będący świadkiem zdarzenia pozostaje w kontakcie z uczniem, nie pozostawia ucznia samego.
2. W czasie kontaktu z uczniem reaguje spokojnie, łagodnie, delikatnie.
3. Nauczyciel próbuje jak najszybciej, bez rozgłosu, przeprowadzić ucznia w spokojne, bezpieczne miejsce (gabinet pielęgniarki, sekretariat, pokój wicedyrektorów lub pedagoga szkolnego).
4. Nauczyciel o zaistniałej sytuacji jak najszybciej informuje dyżurującego wicedyrektora szkoły.
5. Wicedyrektor dyżurujący, nauczyciel lub wskazana przez niego osoba natychmiast zawiadamia pogotowie ratunkowe.
6. Wicedyrektor udziela informacji telefonicznej rodzicom/opiekunom prawnym.

III. Działania naprawcze

1. Jeżeli uczeń wraca do szkoły po leczeniu szpitalnym (dłuższej nieobecności), należy przygotować klasę do odpowiedniego zachowania się. Zaplanować tematyczne zajęcia edukacyjne, spotkanie z psychologiem, itp.
2. Jeżeli uczeń nie wyraża chęci na informowanie klasy o chorobie, nie podejmować działań patrz pkt.1.
3. Zorganizować spotkanie nauczycieli ze specjalistą, określić wymagania wobec ucznia biorąc pod uwagę natężenie choroby i skutki uboczne stosowanych leków.
4. W miarę możliwości konsultować postępowanie wobec ucznia z lekarzem prowadzącym leczenie.
5. Udzielić wsparcia rodzicom, wskazać możliwości korzystania z form leczenia psychicznego dostępnych w PPP, PZP, przyszpitalnych grupach wsparcia.

15. Procedura kontaktu z mediami w sytuacji kryzysowej w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

1. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej odbywa się w formie oficjalnych komunikatów.
2. W przygotowaniu oficjalnych komunikatów bierze udział Zespół Kryzysowy, należy podjąć współpracę z Wydziałem Edukacji Urzędu Powiatowego w Kędzierzynie - Koźlu.
3. Tylko dyrektor lub wyznaczona przez dyrektora osoba kontaktuje się z mediami, przekazuje niezbędne informacje.
4. Pozostali pracownicy szkoły nie udzielają informacji o kryzysie, nie wyrażają swoich opinii publicznie do czasu oficjalnego zakończenia sprawy.
5. Należy wyznaczyć miejsce oraz godzinę, gdzie będą udzielane informacje dotyczące zdarzenia.
6. Na zapytania ze strony mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie pewne informacje, unikając domysłów na temat prawdopodobnych przyczyn sytuacji kryzysowej.
7. W miarę możliwości należy zwołać konferencję prasową, której przewodniczący dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona.
8. Obecność kadry zarządzającej na konferencji jest obowiązkowa.

16. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu przypadków wszawicy

Podstawa prawna:

1. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. Nr 139, poz. 1133);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.)

I. Procedura działania

1. W przypadku podejrzenia o występowanie wszawicy wśród dzieci i młodzieży szkolnej, pielęgniarka szkolna przeprowadza kontrolę czystości wśród uczniów, których rodzice wyrazili pisemną zgodę na objęcie ich przeglądem.
2. W przypadku stwierdzenia występowania wszawicy u dzieci pielęgniarka informuje rodziców o konieczności wykonania wśród wszystkich domowników zabiegów leczniczych.
3. Na czas leczenia uczeń nie powinien uczęszczać na zajęcia szkolne.
4. Po zakończeniu terapii uczeń jest poddany ponownemu przeglądowi higieny w gabinecie pielęgniarki szkolnej.
5. W celu ograniczenia występowania choroby pielęgniarka szkolna dokonuje przeglądu całej klasy, do której uczęszcza uczeń chory, a także przeglądu klas jego rodzeństwa.
6. Pielęgniarka informuje dyrekcję szkoły o skali zjawiska, natomiast rodzicom przekazuje informacje o stanie czystości włosów i skóry głowy ich dzieci oraz informacje dotyczące przeprowadzenia koniecznych zabiegów higienicznych.
7. W miarę potrzeby Dyrektor organizuje działania edukacyjne dotyczące w/w. problematyki skierowane do uczniów, rodziców, opiekunów prowadzone przez pielęgniarkę szkolną.
8. Wychowawca lub pielęgniarka przekazuje informację wszystkim rodzicom klas, w których występują przypadki wszawicy o konieczności systematycznego sprawdzenia czystości skóry głowy i włosów u dzieci.
9. W przypadku występowania trudności w rozwiązywaniu problemu np. w rodzinach o niskim statusie socjoekonomicznym należy podjąć współpracę z władzami samorządowymi (pomocą społeczną), w celu udzielenia wsparcia tym rodzinom w rozwiązywaniu problemu wszawicy wśród wszystkich domowników

17. Procedura ustalania okoliczności i przyczyn wypadków uczniów i pracowników szkoły oraz postępowania powypadkowego w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. 2002 nr 199 poz. 1673, z późn. zm.);
2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2003r., Nr 6, poz.69, z późn. zm.);
3. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. 1998 r., Nr 115, poz. 744, z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie trybu uznawania zdarzenia powstałego w okresie ubezpieczenia wypadkowego za wypadek przy pracy, kwalifikacji prawnej zdarzenia, wzoru karty wypadku i terminu jej sporządzenia (Dz. U. 2002 nr 236 poz. 1992, z późn. zm.);
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad oraz trybu uznawania zdarzenia za wypadek w drodze do pracy lub z pracy, sposobu jego dokumentowania, wzoru karty wypadku w drodze do pracy lub z pracy oraz terminu jej sporządzania (Dz. U. 2002 nr 237 poz. 2015, z późn. zm.).

I. Katalog zdarzeń

1. **Za wypadek ucznia/pracownika** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z realizacją zajęć szkolnych/z wykonywaniem pracy:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez ucznia/pracownika zwykłych czynności lub poleceń nauczycieli/ przełożonych,

-podczas lub w związku z wykonywaniem przez ucznia/ pracownika czynności (bez polecenia) w czasie pozostawania pod nadzorem szkoły/ w czasie wykonywania obowiązków pracowniczych,

-podczas zajęć szkolnych, poza terenem szkoły, wynikających z realizacji zadań programowych szkoły,

-w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji zakładu pracy w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

2. Za śmiertelny wypadek ucznia/pracownika uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć w okresie nie przekraczającym 6 miesięcy od dnia wypadku.

3. Za ciężki wypadek ucznia/pracownika uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, takie jak: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej lub inne uszkodzenie ciała albo rozstroju zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, całkowita lub częściowa niezdolność do nauki/pracy w szkole albo trwałe, istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za zbiorowy wypadek ucznia/pracownika uważa się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej dwie osoby.

II. Katalog otwarty zdarzeń szczególnych.

Wypadkiem ucznia jest uraz, który zaistniał na terenie szkoły powodujący widoczne drobne krwawienie lub urazowe zmiany ciała: siniaki, guzy, zadrapania, itp.

Wypadkiem ucznia jest uraz, który powstał na terenie szkoły i nie spowodował łatwo dostrzegalnych zmian zewnętrznych, ale był wskazany jako przyczyna nieobecności na lekcji lub zajęciach.

Wypadkiem ucznia jest również wyżej wymieniony uraz, który zdarzył się podczas imprezy lub wycieczki szkolnej organizowanej przez szkołę.

Badaniu w trybie ustalonym dla wypadku ucznia podlega każde zdarzenie zgłoszone pisemnie (wzór zgłoszenia do pobrania w sekretariacie szkoły) przez rodziców, opiekunów lub świadka wypadku (pracownika szkoły).

III. W sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków uczniowskich i pracowniczych powołuje się zespół powypadkowy w składzie:

a) przewodniczący - specjalista ds. BHP

—.....,

b) członek – Społeczny Inspektor Pracy

- .....

IV. Postępowanie pracownika szkoły w czasie zaistnienia wypadku.

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pomocy

przedmedycznej oraz sprowadzając pomoc (pogotowie ratunkowe, pielęgniarkę szkolną, inną osobę pełnoletnią).

2. Pracownik szkoły, który przyjął informację o wypadku śmiertelnym, ciężkim, zbiorowym jest zobowiązany do zabezpieczenia miejsca wypadku do czasu ustalenia okoliczności i przyczyn w sposób wykluczający:

- dopuszczenie do miejsca osób niepowołanych,
- zmiany położenia przedmiotów, które spowodowały wypadek lub pozwolą odtworzyć jego okoliczności.

3. Dokonywanie zmian w miejscu wypadku jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób lub mienia albo zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu.

4. W sytuacji innego wypadku zespół powypadkowy ustala okoliczności i przyczyny na podstawie rozmów przeprowadzonych z poszkodowanym i świadkami wypadku.

5. Każdy wypadek jaki zdarzył się na terenie szkoły lub podczas zajęć organizowanych przez szkołę poza jej terenem należy zgłosić niezwłocznie na obowiązującym druku. Obowiązek zgłoszenia dotyczy rodziców, opiekunów prawnych, pracowników szkoły.

4.O wypadku śmiertelnym, ciężkim, zbiorowym informować niezwłocznie Dyrektora Zespołu, a w razie jego nieobecności dyżurującą kadrę kierowniczą.

5. Dyżurująca kadra kierownicza informuje o wypadku:

- rodziców poszkodowanego (prawnych opiekunów),
- szkolnego specjalistę ds. BHP, społecznego inspektora pracy,
- o wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym –także prokuratora i kuratora oświaty,
- o wypadku do którego doszło w wyniku zatrucia –także inspektora sanitarnego.

6. Zespół powypadkowy ustala okoliczności i przyczyny wypadku natychmiast po otrzymaniu wiadomości o wypadku, a w szczególności:

- dokonuje oględzin miejsca wypadku, stanu technicznego urządzeń oraz bada warunki wykonywania pracy/nauki i inne okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku,
- prowadzi rozmowę z poszkodowanym (o ile stan zdrowia na to pozwala), świadkami wypadku,
- w miarę potrzeby zasięga opinii lekarza lub innych specjalistów.

7. Przedstawiciel ustawowy poszkodowanego ucznia, poszkodowany pracownik ma prawo zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym wg. obowiązujących przepisów o czym zespół powypadkowy jest zobowiązany pouczyć pracownika i ucznia (rodzica lub opiekuna prawnego).

18. Procedura postępowania w przypadku kradzieży na terenie II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny.
2. Ustawa z 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

I Katalog zdarzeń

1. Kradzież (art. 278 kk)

-zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Dotyczy to również przedmiotu pozostawionego przez niego w znanym mu miejscu w zamiarze późniejszego jej zabrania. Wymóg dokonania zaboru oznacza, że nie jest możliwa kradzież rzeczy znalezionej przez sprawcę lub jemu powierzonej. Nie wyklucza to odpowiedzialności za inne przestępstwo, a mianowicie za przywłaszczenie. Kradzież rzeczy ruchomej o wartości nieprzekraczającej 250 zł stanowi wykroczenie (**art. 119 k. w.**). Wartość przedmiotu przestępstwa nie ma znaczenia przy zaborze karty bankomatowej.

2. Wykroczeniem pozostaje również zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej przedstawiającej wartość niemajątkową, np.: pamiątkowy dyplom dla właściciela lub zdjęcie osoby najbliższej (**art. 126 § 1 k. w.**).

3. Wymienione zachowania są czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13lat a nie ukończył 17 lat.

4. Natomiast z przestępstwem mamy do czynienia wtedy, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. -Kodeks karny.

5. W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (**art. 4 Upn i art. 304 kpk**).

II. Procedury działania:

1. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zagubienie, zniszczenie, pozostawienie bez nadzoru nauczyciela lub innego pracownika szkoły, przedmiotów wartościowych (np.: telefon, torba, plecak, przedmioty audio- wizualne, zegarek).

2. Przedmioty wartościowe uczeń przynosi do szkoły na własną odpowiedzialność.
3. W przypadku, gdy nauczyciel lub inny pracownik szkoły jest świadkiem kradzieży lub został poinformowany przez uczniów o dokonaniu kradzieży przez innego ucznia na terenie szkoły, jest zobowiązany do podjęcia następujących działań:
4. Niezwłocznie powiadomić o kradzieży Dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, wychowawcę.
5. Ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
6. Wskazać sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) Dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu.
7. W przypadku ustalenia sprawcy nakłonić go do zwrotu skradzionej rzeczy, powiadomić dyrekcję szkoły i rodziców ucznia.
8. Sporządzić notatkę służbową dotyczącą zaistniałego zdarzenia.
9. W przypadku wyjaśnienia zajścia, sprawca jest zobowiązany do naprawienia szkody.
10. Uczeń, za swoje postępowanie, zostaje ukarany zgodnie ze Statutem II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu
11. Dyrektor szkoły, po przyjęciu zawiadomienia i wyjaśnień od nauczyciela lub innego pracownika szkoły o kradzieży, informuje odpowiednie służby.

19. Procedura postępowania w przypadku niszczenia mienia szkolnego w II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. – tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 oraz przepisy wykonawcze związane z ustawą).
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.)
3. Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1977 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
4. Ustawa z 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.

Podejmowane działania:

1. W sytuacji dostrzeżenia jakiegokolwiek usterki lub zniszczenia mienia szkolnego, każdy uczeń zobowiązany jest zgłosić szkodę nauczycielowi dyżurującemu, wychowawcy lub innemu pracownikowi szkoły.
2. Uczeń, który zniszczył lub uszkodził mienie szkolne, niezależnie od okoliczności, jest zobowiązany zgłosić ten fakt nauczycielowi dyżurującemu, wychowawcy lub innemu pracownikowi szkoły.
3. Uczeń będący świadkiem niszczenia mienia szkolnego ma obowiązek zgłosić ten fakt nauczycielowi dyżurującemu, wychowawcy lub innemu pracownikowi szkoły.
4. Nauczyciel dyżurujący zobowiązany jest podjąć stosowne interwencje wobec sprawcy zniszczenia.
5. W razie potrzeby zabezpieczenia lub naprawy zniszczonego mienia, nauczyciel dyżurujący ma obowiązek niezwłocznie poinformować o tym wychowawcę klasy oraz wicedyrektora dyżurującego.
6. Nauczyciel dyżurujący lub każdy inny pracownik szkoły, który został poinformowany o fakcie niszczenia lub zniszczenia mienia szkolnego ma obowiązek, jak najszybciej, powiadomić o tym wychowawcę sprawcy zniszczenia.
7. Wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę na temat zaistniałej sytuacji, ustala przebieg i okoliczności zdarzenia oraz ewentualnych innych uczestników
8. Wychowawca podejmuje decyzję o konieczności i sposobie ukarania sprawcy.

9. Wychowawca w porozumieniu z kierownikiem administracji oceniają straty i szkody materialne.
10. Wychowawca niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia, który dokonał zniszczenia mienia szkolnego, o zdarzeniu i jego konsekwencjach (wychowawczych i finansowych).
11. Wychowawca ustala z uczniem i rodzicami sposób i termin naprawienia wyrządzonych szkód lub uiszczenia opłaty za ich naprawę (darowizna na rzecz szkoły).
12. Jeśli szkoda nie zostanie naprawiona w ustalonym terminie, dyrektor szkoły wzywa rodziców (opiekunów prawnych) do natychmiastowego wywiązania się z poczynionych ustaleń.
13. W przypadku, gdy rodzice nadal uchylają się od pokrycia kosztów naprawy lub odkupienia zniszczonego mienia oraz gdy wartość kradzieży lub zniszczenia przekracza 250 pln sprawa obligatoryjnie jest zgłaszana na Policję.
14. Rodzice i uczeń zobowiązują się do podjęcia pracy nad eliminacją podobnych szkodliwych zachowań.
15. Procedura ta nie obowiązuje w przypadku uszkodzenia mienia prywatnego, za którego posiadanie przez ucznia, szkoła nie ponosi odpowiedzialności.
16. W przypadku, gdy trudno ustalić, kto dokonał zniszczeń, dyrektor szkoły informuje uczniów klasy, w której może być sprawca, o konieczności jego ujawnienia. Jeśli osoba winna nie zostanie wskazana, dyrektor szkoły może zobowiązać do pokrycia całkowitego kosztu naprawy zniszczonego mienia wszystkich uczniów danej klasy.

20. Procedura postępowania w przypadku włamania i fałszerstwa dziennika elektronicznego i dokumentacji szkolnej dokonanego przez ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.)
2. Ustawa z 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.
3. Statut II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu.

Sytuacja fałszerstwa w szkole dotyczy:

- dokonywanie wpisów do elektronicznych dzienników lekcyjnych (wpisywanie, poprawianie, usuwanie ocen, usprawiedliwianie nieobecności),
- przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców,
- podrabianie (przerabianie) zaświadczeń lekarskich, podkładanie prac innych uczniów jako własnych,
- inne przypadki (podrabianie zgody rodziców na udział w zawodach sportowych, wycieczce itp.),
- fałszowanie legitymacji szkolnej,
- fałszowanie podpisu nauczyciela na zwolnieniu wyjścia z lekcji.

1. Osoby mogące podjąć decyzję o wszczęciu postępowania:

- wychowawca klasy,
- nauczyciel przedmiotu,
- pedagog lub psycholog szkolny,
- wicedyrektor i dyrektor.

2. Procedura postępowania w wypadku stwierdzenia fałszerstwa:

- w przypadku włamania do dziennika elektronicznego dyrektor II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu powiadamia policję.
- świadek zdarzenia (osoba zgłaszająca) lub osoba, której zgłoszono sytuację zabezpiecza dowody fałszerstwa (jeśli istnieje taka możliwość),
- powiadamia o sytuacji wychowawcę klasy
- wychowawca klasy powiadamia rodziców ucznia,
- wychowawca ustala termin spotkania z uczniem i jego rodzicami celem wyjaśnienia powodów fałszerstwa,

- wychowawca informuje rodziców i ucznia o konsekwencjach prawnych oraz szkolnych zdarzenia

3. W przypadku włamania i podrobienia dokumentu szkolnego (dziennik, oficjalne dokumenty szkoły) szkoła przekazuje informację na Policję w trybie natychmiastowym

21. Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia istnienia, w społeczności II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu, zjawiska mobbingu lub bullyingu

Podstawa prawna:

Akty prawne obowiązujące w

1. Art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej:

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych

2. Na podstawie art. 9 Konstytucji, Polska zobowiązuje się do przestrzegania prawa międzynarodowego, którego źródłem są nie tylko umowy międzynarodowe, ale także zwyczaj międzynarodowy i ogólne zasady prawa. Z tego też względu w Polsce ofiary mobbingu mogą powoływać się na prawodawstwo międzynarodowe, w tym na:

3. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (art. 17 ust.1, ust. 2,) na mocy,

którego wszystkim przysługuje prawo do ochrony prawnej przed samowolną i bezprawną ingerencją w życie prywatne, rodzinne czy korespondencję, a także przed zamachami na jego część i dobre imię, a państwo ma obowiązek zapewnienia poszkodowanym skutecznego środka ochrony prawnej.

4. Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych Społecznych i Kulturalnych (art. 7) uznający

prawo każdego do godziwego zarobku i równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości bez jakiegokolwiek różnicy, prawo do przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, równego dla wszystkich awansu w pracy

5. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dn.4.11.1950 ratyfikowana przez RP w styczniu 1993r.

6. Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (18.12.1979r) i Konwencja nr 111 w sprawie dyskryminacji w zakresie zatrudniania i wykonywania zawodu (25.06.1958r), do której mogą odwoływać się kobiety – ofiary mobbingu.

7. Kodeks Pracy

-Art.111KP o brzmieniu: „, pracodawca jest zobowiązany szanować godność i inne dobra osobiste pracownika”, który można łączyć poprzez art.300 KP. z przepisami Kodeksu Cywilnego, określającymi roszczenia osób, których dobra osobiste zostały naruszone

-Art. 15 KP i art. 207 §1 KP mogące mieć zastosowanie w sytuacji gdy doświadczania mobbingu w miejscu pracy doprowadza do utraty zdrowia

-Art. 943KP o brzmieniu:

§1. Pracodawca jest obowiązany przeciwdziałać mobbingowi

§2. Mobbing oznacza działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu pracownika, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników.

§3. Pracownik, u którego mobbing wywołał rozstrój zdrowia, może dochodzić od pracodawcy odpowiedniej sumy tytułem zadość uczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

§4. Pracownik, który wskutek mobbingu rozwiązał umowę o pracę, ma prawo dochodzić odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalane na podstawie odrębnych przepisów.

I. Rozpoznanie zjawiska

Definicje:

Słowo **mobbing** nie ma dokładnego polskiego odpowiednika. Po raz pierwszy pojęcie to zostało użyte przez Dana Olweusa w wersji norweskiej jako mobbing, a obecnie rozpowszechnione jako mobbing. Zarówno w języku angielskim, jak i w językach skandynawskich, rozumie się przez nie przemoc i molestowanie głównie w miejscu pracy.

Z czasem pojęcie to zostało również rozszerzone o zachowania występujące w środowisku dzieci i młodzieży w szkole. Żadne z polskich określeń nie oddaje w sposób pełny zjawiska, z którym mamy do czynienia w szkolnych relacjach między uczniami. Zjawisko to można porównać do funkcjonującego w naszym polskim języku pojęcia "fali" (w szkole analogicznie do tej w wojsku). Istotą "fali" jest jednak różnica wieku lub pozycji, poza tym "fala" jest zjawiskiem grupowym. Dlatego pojęcie to, choć bardzo bliskie nie jest w pełni adekwatne.

Mobbing polega na szykanowaniu jednostki zazwyczaj przez grupę. Oznacza terror psychiczny: zaczepianie, izolowanie, obmawianie, nieprzyjazne wypowiedzi i zachowania grupy lub osoby w stosunku do drugiej osoby lub grupy, mające na celu wyłączenie konkretnej osoby z grupy koleżeńskiej lub zawodowej.

Ofiara zostaje poddana długoterminowej przemocy ekonomicznej, psychicznej i społecznej w celu zastraszenia, upokorzenia i ograniczenia jej zdolności do obrony.

Odczuwa ja subiektywnie, ale mobbing daje się także potwierdzić intersubiektywnie. Jest to wielofazowy proces, w którym mobber (sprawca) stosuje metody manipulacji od najbardziej subiektywnych i niezauważalnych przez ofiarę po najbardziej drastyczne, powodujące u ofiary izolację społeczną, jej autodeprecjację, poczucie krzywdy, bezsilność i odrzucenie przez współpracowników (rówieśników), a w konsekwencji silny stres oraz choroby somatyczne i psychiczne.

Prześladowania mogą przyjmować formę pośrednią lub bezpośrednią, aż do przemocy fizycznej włącznie. Mogą ograniczać się do gorszego traktowania (np. nikt z daną osobą nie chce się spotykać po szkole lub bawić). Ten rodzaj przemocy ma charakter długofalowy. Początkiem mobbingu zwykle jest jakiś konflikt, często mało istotny. Mobbing często przybiera postać wyizolowania jednostki z grupy wbrew jej woli.

Pokrewnym terminem w praktyce mającym takie samo zastosowanie jest **bullying**. Słowo bullyingu jest rozumiane najczęściej jako tyranizowanie, z intencją skrzywdzenia drugiej osoby. Agresywny akt w dużej mierze nie jest wynikiem prowokacji i powtarza się na przestrzeni jakiegoś czasu. Określany jest często jako, celowe, powtarzalne i nie prowokowane zachowania agresywne jednego lub grupy sprawców wobec ofiary; z zamiarem sprawienia jej bólu fizycznego, przykrości, poniżenia lub przerażenia jej, najczęściej w obliczu grupy „wizów” z wyraźną nierównowagą sił- niemożnością obronienia się ofiary i poczuciem bezkarności sprawcy.

Rozpatrując bliżej to zjawisko, możemy rozróżnić kilka odmian bullyingu:

1) bullying bezpośredni

- a) fizyczny - popychanie, plucie, kopanie, uderzanie, zabieranie i chowanie rzeczy, zmuszanie do wykonywania poniżających, ośmieszających lub odrażających czynności, w tym kopro i uro-filnych i seksualnych;
- b) słowny (emocjonalny) - grożenie, poniżanie przez przezywanie, wyśmiewanie, robienie min i prowokowanie;

2) bullying pośredni(ukryty)

- a) relacyjny - obmawianie, rozpuszczanie plotek, namawianie innych do izolacji ofiary, odrzucania jej i ignorowania;
- b) cyber bullying - umieszczanie w sieci (e-maile, blogi, itp.) oszczerczych informacji.

Charakterystyka sprawcy

Sprawcami bullyingu zwykle są osoby impulsywne, dominujące, bez empatii, postrzegające pozytywnie przemoc, łaknący społecznego prestiżu z wysoką samooceną.

Ofiarami stają się najczęściej osoby, o następujących cechach: małe poczucie bezpieczeństwa, lękowe, o niskim wskaźniku więzi rówieśniczych, niskim poczuciu kompetencji, czasem outsider.

II. Rozpoznawanie mobbingu i bullyingu oraz działania zapobiegawcze szkoły

1. Często nauczyciele podejmując próbę oddziaływania na agresywne zachowania pojawiające się w szkole frustrują się małą ich efektywnością, gdyż po pierwsze nie posiadają właściwych umiejętności, po drugie działają bez wsparcia innych.
2. Zdarza się też, że w sytuacji konfliktu nauczyciele nie zagłębiają się w jego szczegóły, a w celu szybkiego rozwiązania konfliktu oceniają sytuację powierzchownie.
3. Mogą w takich sytuacjach obwinić prześladowaną osobę, między innymi na skutek wcześniejszego jej naznaczenia zacierając tym samym różnicę pomiędzy obroną i atakiem utrudniając tym właściwą reakcję.
4. Agresja bywa bowiem często odpowiedzią na wcześniejszy atak, natomiast skarga może wynikać zarówno z poczucia zagrożenia jak również próby zamaskowania wcześniejszej własnej agresji, która spowodowała atak.
5. Bezsprzecznie jednak, utrwalaniu zachowań mobbingowych w szkole sprzyja brak reakcji nauczycieli na wszystkie dostrzegalne nawet te drobne sytuacje przemocowe, których są świadkami.
6. Nauczyciele często nieświadomie, mogą uczestniczyć w procesie wpisywania ucznia w rolę „kozła ofiarnego” przez publiczne krytykowanie uczniów którym się nie powiodło.
7. Decydują tym samym o pozycji ucznia w klasie, ponieważ inni uczniowie dla zyskania aprobaty przyłączają się do tej opinii utrwalając swoją postawę także w innych sytuacjach.
8. Wychowawcy często nie zdają sobie sprawy ze swej roli w kreowaniu kozła ofiarnego, co utrudnia im niesienie pomocy uczniom.
9. Uczniowie ofiary mobbingu mogą wówczas postrzegać takich nauczycieli jako współsprawców przemocy lub wręcz inicjatorów. Dlatego z oczywistych względów, nie będą też szukać u nich pomocy.

Zjawisko mobbingu jako fenomen grupowy:

1. Zarówno uczniowie, jak i dorośli częściej zachowują się agresywnie patrząc na inną osobę zachowującą się agresywnie. Wpływ ten jest większy, gdy pozytywnie oceniają osobę, z której biorą przykład;
2. Osłabianie się hamulców moralnych lub kontroli nad własnymi agresywnymi zachowaniami, gdy uczeń widzi, że osoba, z której bierze przykład jest wynagradzana
3. za swoją agresję;
4. Rozmywanie się odpowiedzialności przyczynia się do zmniejszenia poczucia winy i osłabienia wyrzutów sumienia.

Podstawowe oznaki rozpoznania mobbingu w szkole:

1. Przezywanie, upokarzanie, wyśmiewanie, wyszydzanie, zastraszanie, zakrzykiwanie, grożenie.
2. Zaczepianie, popychanie, szturchanie.
3. Dzieci takie wciąganie w kłótnie i bójki, w których są stroną słabszą, nie bronią się, lecz próbują uciec lub się wycofać (często płacząc).
4. Zabieranie książek, pieniędzy i innych rzeczy
5. Siniaki, zadrapania, podarte ubrania.

Oznaki pozwalające rozpoznać nauczycielom ofiary mobbingu:

1. Są samotne w czasie przerw i niedopuszczanie do grupy.
2. Jako ostatnie wybierane są do składu drużyny w grach zespołowych.
3. W czasie przerw starają się trzymać w pobliżu nauczyciela lub innych dorosłych.
4. Mają problemy z głośniejszymi wypowiedziami na lekcjach, a odpowiadając sprawiają wrażenie niepewnych, nerwowych.
5. Wyglądają na sfrustrowane, nieszczęśliwe, smutne i łatwo płaczą.

Oznaki mobbingu pozwalające rodzicom rozpoznać to zjawisko u uczniów:

1. Przychodzą do domu w podartych ubraniach, mają zniszczone podręczniki.
2. Nie są odwiedzani przez kolegów, rzadko są do nich zapraszani.
3. Nie lubią lub boją się chodzić do szkoły, z oporami wychodzą z domu.
4. Skarżą się na brak apetytu, bóle głowy i żołądka, zwłaszcza rano.
5. Do szkoły często bez uzasadnienia chodzą dłuższą drogą.
6. Mają kłopoty ze snem, koszmarne sny, płaczą w nocy.
7. Maleje ich zainteresowanie szkołą.

8. Sprawiają wrażenie nieszczęśliwych, samotnych w depresji, zdarzają się im nagłe zmiany nastroju.
9. Proszą rodziców o pieniądze lub je kradną.

Cechy ogólne ofiar mobbingu:

1. Potencjalnie ofiary mogą być fizycznie słabsze od swoich rówieśników.
2. Boją się urazów fizycznych i dlatego unikają niebezpiecznych zabaw, niektórych dyscyplin sportowych, bójek. Mają słabą koordynację ruchową.
3. Są ostrożne, wrażliwe, ciche, wycofane z życia, mało aktywne, nieśmiałe, często płaczą.
4. Są niepewne, zalęknione, nieszczęśliwe, mają niską samoocenę, podświadomie i pośrednio pokazują innym, że są nieszczęśliwe i mało wartościowe, okazują swoją bezradność - widać, że są łatwym celem.
5. Mają trudności z pokazywaniem się w grupie towarzyskiej.
6. Łatwiej przychodzi im nawiązanie kontaktu z dorosłymi niż z rówieśnikami.

Charakterystyka ofiar prowokujących:

1. Mają one porywczy temperament, bronią się, gdy ktoś je zaatakuje, chcą się bić i próbują oddać, najczęściej z żalnym skutkiem.
2. Mogą być nadaktywne, ciągle w ruchu, nie potrafią się skupić - ogólnie są to uciążliwe dzieci, wprowadzające zamieszanie i niepokój. Często są niedojrzałe i niezdarne, miewają drażniące otoczenie przyzwyczajenia.
3. Są nie lubiane przez dorosłych z nauczycielami włącznie.
4. Mogą same usiłować dokuczać innym uczniom.

Po czym można rozpoznać sprawców mobbingu:

1. Łatwo się irytują, szydzą z innych, celowo mówią rzeczy, które mogą kogoś zranić, grożą, wyśmiewają się, popychają innych, szturchają, biją, znęcają się, niszczą cudze rzeczy.
2. Mają potrzebę dominowania i tyranizowania innych, chętnie uciekają się do przemocy i groźby, dążą do realizacji swojej woli za wszelką cenę. Chętnie się swoją faktyczną lub wymagowaną władzą nad pozostałymi uczniami.
3. Są porywczy, impulsywni, cechuje ich niski próg frustracji, mają trudności z przystosowaniem się do panujących norm i zasad. Aby osiągnąć korzyści, chętnie oszukują.
4. Ogólnie są zbuntowani, nieposłuszni i agresywni.
5. Sprytnie wykręcają się z trudnych sytuacji.

6. Mają opinię twardych. Nie współczują dręczonym uczniom. Mają dość wysokie mniemanie o sobie.
7. Stosunkowo wcześnie zaczynają łamać normy prawne i społeczne.
8. Wpadają w złe towarzystwo, stają się chuliganami.

III. Działania naprawcze:

1. Współpraca pomiędzy wychowawcą, dyrektorem, pedagogiem szkolnym i rodzicem – monitoring zachowania ucznia po interwencji zgodnej z procedurą.

Ramowy program zapobiegania agresji w szkole

1. Celem proponowanego programu jest ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie mobbingu w szkole i poza nią, a także zapobieganie powstawaniu tego rodzaju problemów.
2. Proponuje się, aby w pierwszej kolejności skoncentrować się na mobbingu bezpośrednim, czyli widocznym, otwarcie agresywnych lub negatywnych zachowaniach skierowanych przeciw innym uczniom, nie zapominając takich formach jak np. próby wyizolowania ucznia z klasy i niedopuszczania do „zabaw” kosztem innych.
3. Zwalczeniu negatywnych zachowań uczniów agresywnych powinno towarzyszyć podkreślenie i wykorzystanie ich stron pozytywnych.
4. Ważne jest, aby nauczyciele i rodzice zdawali sobie sprawę z rzeczywistej skali problemu i chcieli zmienić panującą sytuację.

Środki zaradcze na poziomie szkoły to:

1. Przeprowadzenie ankiety wśród uczniów. Analiza sytuacji.
2. Dzień poświęcony problemowi mobbingu w szkole (zamiast zwykłych lekcji).
3. Większa kontrola podczas przerw (dyżury), częstsze interwencje.
4. Więcej ciekawych zajęć pozalekcyjnych.
5. Uruchomienie telefonu kontaktowego czynnego przez kilka godzin w tygodniu, aby anonimowo porozmawiać o zaistniałych problemach
6. Ogólnoszkolne zebranie rodziców.
7. Doskonalenie i samodoskonalenie nauczycieli (grupy rozwojowe) – szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne.
8. Współpraca dom - szkoła.

Środki zaradcze na poziomie klasy:

1. Regulamin klasowy zawierający normy postępowania zapobiegające mobbingowi, wyjaśnienie problemu, nagradzanie i sankcje.
2. Godzina wychowawcza poświęcona tematycznie tym problemom.
3. Nauka poprzez współpracę, dająca możliwości bliższego poznania się.
4. Wspólne zajęcia wzmacniające więzi między uczniami.
5. Zebranie rodziców i ewentualne indywidualne rozmowy z rodzicami.

Środki zaradcze na poziomie jednostki:

1. Rozmowy ze sprawcami i ofiarami mobbingu.
2. Rozmowy z rodzicami uczniów, których problem dotyczy, ewentualnie także w obecności dzieci.
3. Wykorzystanie pomocy ze strony "neutralnych" uczniów.
4. Pomoc i wsparcie dla rodziców ze strony szkoły.
5. Fachowa pomoc psychologa (psychoterapeuty) dla rodziców i uczniów szykanowanych (także szykanujących).
6. Zmiana klasy lub szkoły.

21. Procedura postępowania wobec ucznia II LO im. M. Kopernika w Kędzierzynie – Koźlu , który pali papierosy.

I. Podstawa prawna

1. Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r.
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/40/UE
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (Dz. U. 1982 nr 35 poz. 228)
4. Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.) - Załącznik nr 3.
5. Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 ze zm.) - art. 54 ust. 2 pkt 1.
6. Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 843) - § 13 ust. 1.
7. Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.) - załącznik nr 4.

II. Rozpoznanie pojęcia demoralizacja:

Czyn karalny to czyn zabroniony przez „Ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich” lub Kodeks Karny lub Kodeks Wykroczeń. Nieletni przejawiają też zachowania, które ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich określa, jako demoralizację. Przykładowymi objawami demoralizacji są:

- wulgarne słownictwo
- wagarowanie
- wandalizm
- ucieczki z domu
- przedwczesne podejmowanie życia seksualnego
- stosowanie agresji, przemocy
- **palenie papierosów,**
- spożywanie alkoholu
- zażywanie narkotyków udział w destrukcyjnych subkulturach, sektach

III. Świadomość uczniów

Uczniowie powinni mieć świadomość, że palenie przez nich papierosów jest **nagannym, nieakceptowanym w szkole zachowaniem, niosącym za sobą określone konsekwencje**. Świadomość ich powinna wynikać ze znajomości ustanowionych w szkole zasad, norm i reguł.

IV. Gdy uczeń zostaje przyłapany po raz pierwszy:

1. Wychowawca informuje rodziców o fakcie palenia papierosów przez ucznia i potwierdza to wpisem do dziennika

2. W czasie rozmowy z rodzicem wychowawca informuje go, że:

a) palenie na terenie szkoły sprowadza na ucznia konsekwencje w postaci:

- obniżenia oceny z zachowania

- możliwości zawieszenia w prawach ucznia (zakaz udziału w imprezach szkolnych, zakaz reprezentowania szkoły na zewnątrz itp.)

- możliwości przeniesienia do równoległej klasy

b) palenie na terenie szkoły sprowadza na ucznia konsekwencje prawne z złamanie "Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych" (z dnia 9 listopada 1995; Dz. U. z 1996, Nr 10, poz. 55) w postaci:

- zgłoszenia na policję i do sądu rodzinnego podejrzenia o demoralizacji nieletniego,

- możliwości wytoczenia opiekunom (rodzicom) procesu sądowego w sprawie przyzwolenia na demoralizację nieletniego pozostającego pod ich opieką,

- możliwości ukarania opiekunów (rodziców) karą grzywny

- możliwość nałożenia na rodzinę kurateli sądowej

3. Wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą, w której przedstawia mu konsekwencje wymienione w pkt. 1.

4. Wychowawca ustala z pedagogiem termin spotkania z uczniem (po lekcjach) i doprowadza ucznia na spotkanie.

5. Pedagog wpisuje ucznia na prowadzona przez siebie listę uczniów palących papierosy.

Następnie przeprowadza rozmowę profilaktyczną na temat szkodliwości palenia tytoniu dla organizmu nastolatka oraz przedstawia uczniowi konsekwencje prawne palenia przez niego tytoniu. Pedagog stara się skłonić ucznia do pisemnego podania motywów, które skłoniły go do sięgnięcia po papierosa, źródła pochodzenia posiadanych przez ucznia papierosów oraz deklaracji formy rehabilitacji (pozalekcyjne działania na rzecz szkoły). Następnie dopilnowuje wykonalności zadeklarowanych działań.

V. Gdy uczeń zostaje przyłapany po raz kolejny:

1. Wychowawca informuje rodziców i potwierdza to wpisem do dziennika. Jednocześnie wzywa rodziców do stawienia się w szkole w umówionym terminie na rozmowę w obecności pedagoga. (rodzice, wychowawca, pedagog). W czasie rozmowy z rodzicami pedagog informuje rodziców o konsekwencjach jakie poniesie uczeń i jego opiekunowie, oraz o kolejnych krokach, która podejmie szkoła.
2. Pedagog wysyła na policję informację o podejrzeniu demoralizacji nieletniego.
3. Pedagog odnotowuje fakt przyłapania ucznia na paleniu na prowadzonej przez siebie liście uczniów palących papierosy. Następnie przeprowadza rozmowę profilaktyczną na temat szkodliwości palenia tytoniu dla organizmu nastolatka oraz przedstawia uczniowi konsekwencje prawne palenia przez niego tytoniu. Pedagog stara się skłonić ucznia do pisemnego podania motywów, które skłoniły go do sięgnięcia po papierosa, źródła pochodzenia posiadanych przez ucznia papierosów oraz deklaracji formy rehabilitacji (pozaekscyzyjne działania na rzecz szkoły). Następnie dopilnowuje wykonalności zadeklarowanych działań.
4. W razie potrzeby pedagog tworzy z uczniów dotkniętych problemem palenia grupę terapeutyczną i prowadzi z nią zajęcia (poza czasem obowiązkowych zajęć szkolnych) według przygotowanego przez siebie planu.
5. Jeżeli dotychczasowe działania nie przyniosły skutku, pedagog wysyła do sądu zgłoszenie o podejrzeniu demoralizacji nieletniego, w którym opisuje podjęte przez szkołę dotychczasowe działania.

VI. Szkoła

1. Opracowuje **działania zapobiegające i przeciwdziałające** temu zjawisku, z uwzględnieniem **promowania pozytywnych wzorców zachowań**.
2. Edukacja zdrowotna jest fundamentem tworzenia programu profilaktyki.
3. Treści i działania o charakterze profilaktycznym są kierowane nie tylko do uczniów i nauczycieli, ale także do **rodziców**, którzy powinni współdziałać ze szkołą w rozwiązywaniu problemu.
4. Promuje zdrowie przez propagowanie stylu życia wolnego od nałogu palenia papierosów i prowadzi działalność wychowawczą i informacyjną dotyczącą **szkodliwości palenia tytoniu**.
5. Treści z zakresu edukacji zdrowotnej są realizowane w wyznaczonych obszarach

kształcenia, takich jak: wychowanie fizyczne, biologia, wychowanie do życia w rodzinie, wiedze o społeczeństwie, edukacje dla bezpieczeństwa, religia, etyka oraz w trakcie lekcji wychowawczych.

6. Nauczyciele omawiają z uczniami m. in. takie zagadnienia jak:

- negatywny wpływ nikotyny i substancji psychoaktywnych na zdrowie człowieka,
- podają propozycje asertywnych zachowań w wypadku presji otoczenia,
- przedstawiają szkody zdrowotne i społeczne związane z paleniem tytoniu i używaniem innych substancji psychoaktywnych,
- wskazują przepisy prawne i konsekwencje ich łamania.

VII. Palenie poza terenem szkoły

1. Działania szkoły nie mogą ograniczyć się jedynie do ustanowienia zakazu palenia papierosów.
2. Uczniowie po zakończonych zajęciach mogą nie respektować tego zakazu kiedy przestają być pod nadzorem nauczycieli.
3. Nauczyciele powinni nie tyle zakazywać palenia papierosów poza szkołą, co **kształtować u uczniów postawę sprzyjającą zdrowemu rozwojowi.**